

Efectele sistemului mixt. Studiu de caz: votul studentilor și al elevilor poate decide soarta alegerilor din unele circumscripții uninominale

Votul studenților și al elevilor cu drept de vot în cadrul alegerilor din Republica Moldova a fost mereu un subiect de discuții publice. Misiunile Promo-LEX de observare a alegerilor au recomandat în repetate rânduri autorităților să renunțe la regimul special de vot acordat studenților și elevilor în cadrul alegerilor parlamentare și să aplice acestora condiții egale cu cele create pentru alte categorii de alegători. Noile amendamente ale Codului Electoral păstrează și de această dată un șir de clauze speciale pentru studenți și elevi, iar acestea, aplicate cu rea credință ar putea fi un punct de pornire pentru manipularea rezultatelor în circumscripțiile electorale uninominale constituite în cadrul unor localități cu un număr mare de alegători.

Condiții preferențiale de vot pentru studenți și elevi prin comparație cu alte categorii de votanți

Articolul 87 alin. (2) din Codul electoral stabilește că, **studenții și elevii cu drept de vot vor putea vota în orice secție de votare din localitatea unde-și fac studiile.** Pentru a exercita acest drept, aceștia sunt obligați să respecte următoarele condiții:

1. a) să prezinte buletinul de identitate cu fișa de însoțire;
2. b) să prezinte carnetul de student/elev al instituției

de învățământ **din localitatea respectivă;**

3. c) să completeze și să semneze o declarație pe proprie răspundere privind abținerea de la votarea multiplă, fiind informați despre răspunderea penală în caz de încălcare a acestei obligații.

Codul electoral nu impune însă reguli care ar asigura o conexiune directă dintre locul amplasării instituției de învățământ și circumscripția electorală uninominală unde este amplasată instituția respectivă, această conexiune existând doar între instituție și localitate. În acest fel, în localități mari, precum Chișinău, unde vor fi deschise cu certitudine mai multe circumscripții electorale uninominale, studenții sau elevii ar putea vota la secțiile de votare deschise în apropierea instituției, în apropierea căminelor studențești, în apropierea secțiilor de votare unde stau la gazdă sau în orice altă parte a localității.

Potențialul electoral al studenților și elevilor cu drept de vot

La alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014 în circumscripția electorală Chișinău (exceptând secțiile extrateritoriale) au votat un număr total de 390 985 de alegători din 618 176 alegători înscriși în listele electorale de bază, ceea ce reprezintă cca. 63,25%[\[1\]](#).

În conformitate cu articolul 74 alin. (4) litera a), circumscripțiile electorale uninominale de pe teritoriul Republicii Moldova vor avea la bază un număr relativ egal de alegători, cuprins între 55.000 și 60.000 de alegători cu drept de vot. Respectiv, în mun. Chișinău ar urma să fie constituite un număr de aproximativ 10 circumscripții uninominale.

Datele statistice oficiale mai arată că, în anul de studii 2016-2017, în mun. Chișinău erau înscriși la studii 66 691 studenți (în universități)[\[2\]](#) și 18 190 elevi (în instituții

de învățământ profesional tehnic post secundar)[\[3\]](#).

Riscuri

Reieșind din cele prezentate mai sus, constatăm că, cei peste 80 mii alegători studenți și elevi cu drept de vot reprezintă un potențial electoral important, care, printr-un vot amplasat compact, pot decide soarta alegerilor în anumite circumscripții uninominale.

În aceste condiții, la momentul dat există premise legale pentru ca anumite forțe politice să fie tentate în a folosi acest potențial electoral prin stimularea și controlarea migrației studenților și elevilor dintr-o circumscripție uninominală către altă circumscripție în cadrul aceleiași localități. Migrația studenților și elevilor în mun. Chișinău în ziua alegerilor poate fi determinată în două feluri:

1. Voluntar în baza preferințelor. Înscrierea în cursa electorală în cadrul unei circumscripții uninominale a unui candidat care, din diferite considerente, este atractiv pentru studenți și elevi. Corespunzător, pentru a ajuta această persoană să câștige alegerile, studenții din mun. Chișinău ar putea veni voluntar să voteze pe teritoriul circumscripției electorale uninominale corespunzătoare.
2. Involuntar, în baza determinării de către factori externi. Calcularea șanselor de câștig și atragerea unui număr suplimentar de alegători studenți și elevi prin metode coruptive (asigurarea transportului organizat către anumite secții de votare din circumscripții electorale distincte, oferirea de cadouri electorale și desfășurarea concertelor etc.), reprezintă factori majori de risc pentru influențarea rezultatelor în circumscripțiile uninominale respective.

Astfel, migrația necontrolată sau dirijată a studenților și elevilor în ziua alegerilor în mun. Chișinău poate influența

semnificativ rezultatele alegerilor în cadrul circumscripțiilor electorale uninominale.

Recomandări

1. Modificarea prevederilor art.87 alin.2 Cod Electoral prin excluderea dreptului preferențial acordat studenților și elevilor de a vota la orice secție de votare în localitatea unde își fac studiile și revenirea la normele generale de vot în raza circumscripției electorale unde își au domiciliul;
2. Modificarea prevederilor art.87 alin.2 Cod Electoral prin asigurarea unei conexiuni între instituția de învățământ și circumscripția electorală uninominală;
3. Organizarea alegerilor în zi de sâmbătă pentru a permite studenților să se deplaseze la locul de domiciliu pentru a exercita dreptul de vot și timp suficient pentru a reveni la timp în Chișinău pentru continuarea studiilor;
4. Acordarea înlesnirilor la tichetele de transport public pentru a facilita deplasarea studenților și elevilor la locul de domiciliu pentru exercitarea dreptului de vot.

[1] <http://cec.md/index.php?pag=news&id=1548&rid=12866&l=ro>

[2]

http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/Educatia/Educatia_RM_2017.pdf

[3]http://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/60%20Statistica%20regionala/60%20Statistica%20regionala__07%20INV/INV050600reg.px/table/tableViewLayout1/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774

[PDF](#)